

Nr 586

Av fru **Boman m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 128, med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, m. m.

Kungl. Maj:t har i proposition nr 128 framlagt förslag om ökat och förbättrat samhälleligt stöd till de kategorier människor, som uppbär änkepension, hustrutillägg och bidrag till änkor och änklingar med barn. Det gäller huvudsakligen hemmavarande kvinnor, som på grund av relativt hög ålder eller på grund av hemmavarande minderåriga barn har svårighet att erhålla något förvärvsarbete, när männen dör, eller blir hänvisade att försörja sig och sin familj på utgående folkpension. I den mån den nu föreliggande propositionen medför större ekonomisk trygghet för dessa kategorier kvinnor finns all anledning att lämna förslaget ett helhjärtat stöd.

I ett avseende synes emellertid tvivelsmån kunna resas huruvida förslaget till sina praktiska konsekvenser verkligen innebär en förbättring för ifrågavarande kvinnor eller ej. Det gäller den av departementschefen föreslagna höjningen av den för rätt till änke- och änklingsbidrag uppställda åldersgränsen för hemmavarande barn från nuvarande 10 år till 12 år. På denna punkt har änkepensioneringskommittén, bl. a. med hänvisning till en av Hemmens forskningsinstitut utförd medelsräkning rörande mödrarnas arbetstid för vård av minderåriga barn, ansett den nuvarande 10-årsgränsen tillfredsställande. Departementschefen accepterar visserligen kommitténs ståndpunkt därutinnan att han icke anser barnet efter 10 års ålder fordra samma passning och övervakning som tidigare, men tillägger att »åren närmast efter 10-årsåldern är en känslig period i barnets utveckling, då det är i stort behov av personlig kontakt med modern och behöver en känsla av trygghet, som ej kan erhållas i ett hem där modern en stor del av dagen är borta på arbete och under återstående tiden har sina hemsysslor att sköta».

Utän tvivel är barnet även efter 10-årsåldern i behov av moderns omtanke och omvårdnad, men inga skäl synes tala för att barnet efter uppnådda 12 år har passerat den känsliga perioden i sin utveckling. Snarast är väl förhållandet det att barnet då inträder i sin mest problemfyllda och känsliga ålder, varvid dock moderns uppgifter får en något annorlunda karaktär än tidigare. Barnet fordrar ej samma manuella skötsel och kontinuerliga tillsyn, men däremot ställs ökade krav på modern såsom rådgivare och vägledare. Att endast med utgångspunkt från det behov av förståelse och

trygghetsskapande kontakt, som barn i olika åldrar erfordrar, bestämma den åldersgräns som bör bli avgörande för huruvida modern skall kunna vara hemma hos barnet eller ej låter sig enligt vår uppfattning knappast göra. Avgörande bör i stället vara behovet av manuell skötsel av barnet. Barnets skolgång kommer därvid att spela en stor roll. Efter 10 års ålder upptages nämligen så gott som barnets hela dag av skolarbete, och ur denna synpunkt kan varken moder eller barn vara betjänt av att modern avstår från sina möjligheter till förvärvsarbetet, som oftast blir förlagt just till den tid på dagen, då barnet besöker sin skola. Ehuru barnet alltså även efter 10-årsåldern är i stort, ja, kanske större behov av modern än tidigare synes detta icke i och för sig kunna motivera en höjning av åldersgränsen för barnet.

Slutligen bör vid åldersgränsens bestämmande kravet på moderns inpassning i förvärvslivet tillmätas betydelse. Det är av största vikt att kvinnorna så snart som möjligt efter makens fränfalle får möjlighet att skaffa sig nödvändig utbildning och förvärvsarbete. Det har även varit änkepensioneringskommitténs målsättning att söka utvidga kvinnornas möjligheter till yrkesarbete. Först genom ett lämpligt förvärvsarbete kan den ekonomiska trygghet och inre harmoni nås som är nödvändig för att ge både modern och barnet drägliga livsbetingelser. Det är därför av största vikt att moderns möjligheter att vinna insteg på arbetsmarknaden icke onödigtvis fördröjes. De medelålders och äldre kvinnornas tillfällen till förvärvsarbete är — utom vad gäller husligt arbete — redan förut starkt begränsade, varför det enligt vår mening vore synnerligen olyckligt att genom den föreslagna höjningen av barnets ålder ytterligare uppskjuta dessa kvinnors utträde i arbetslivet. I de fall då en omskolning av kvinnan är nödvändig för att hon själv skall kunna tjäna sitt uppehälle kan också en mindre höjning än den föreslagna medföra en stark minskning av hennes möjligheter.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 128/1955 i vad den avser förslag till lag angående ändring i lagen den 26 juli 1947 (nr 531) om bidrag till änkor och änklingar med barn.

Stockholm den 29 mars 1955

Märta Boman

Eva Karlsson

Elsa Ewerlöf

Karin Wetterström